

אריק מוסה לשכנע על הקמת הליכוד

ואופן. מוכרחים להכניס אותו פנימה. אל תקבל את הצעת תמיר ללכת בנפרד לבחירות ולהקים את הליכוד אחרי הבחירות.
השיחה נמשכה דקות ספורות בלבד. הפעם הבין בגין טוב מאוד את אריק. הוא לא איפשר עוד לתמיר להישאר בחוץ.

תמיר עשה עוד מאמץ אחרון להימלט מהליכוד ביום הבחירות להסתדרות. אבל אחרי שראה כי התגובה לצעדו בציבור ובעתונות תהיה עוינת וקשה, מיהר לחזור בו. במאבק בין הפוליטיקאי המנוסה כביכול — שמואל תמיר, והפוליטיקאי הטריון — אריק שרון, ניצח האחרון.

אנשים שהשקיפו על העניין מקרוב מסבירים את נצחונו של אריק בחסרון בולט של תמיר: תמיר מאמין תמיד שהוא חכם יותר מאחרים, ושארף אחד לא מכין את כוונותיו ומכפופיו. אריק, בניגוד לו יוצא תמיד מתוך הנחה שהי ריב תמיד חכם לפחות כמוהו.

באחת ההזדמנויות התבטא אריק כך: „למרות שיש לי הערכה ברורה על כושרם של הצבאות הערבים על סמך מגע בשלוש מלחמות איתם, הרי בכל אחד מהי תכונותם הצבאיים שלי התייחסתי אליהם כאילו אני עומד לתקוף את הצבא הכי טוב בעולם שישנו. אני תמיד יוצא מתוך ההנחה שמולי עומד מישהו שלפחות שווה לי ביכולתו.“

היו עוד הרבה גורמים, שתיקצר היריעה לפרטם, שסייעו לאריק להגשים את תוכניתו. אשר רק בודדים האמינו בהצלחתה. הוא עצמו סיפר על כמה מגורמים אלה: „מה שעזר לי זה שלא הייתי רואה כמכה אם לא הייתי הולך לכנסת. אם אתה רוצה להצליח במשהו, לא מספיק שהרעיון הוא טוב, שהתיכנון נכון ושאתה דבק במטרה. מוכרח להיות עוד משהו — הנכונות ללכת עד הסוף ולסכן את כל מה שיש לך. אני החלטתי להניח את כל הקלפים שלי על הרעיון הזה עד הסוף. לכן זכיתי. כשאני מסתכל היום על אהרליה יריב ועל יצחק רבין במערך — אני בטוח שהם רוצים להילחם על דברים החשובים להם. הם לא עושים זאת מפני שהם לא מוכנים לסכן את החיים הפוליטיים שלהם.“

נסין במצודת זאב

אדם אחד לפחות היה נהנה הנאה מרובה לעקוב מקרוב אחרי השיטות בהן ניהל אריק שרון את מלחמת-ששת-השבועות הפוליטית שלו. לרוע המזל, נפטר אדם זה לפני למעלה מארבע מאות וחמישים שנה. שמו היה גיקולו מקיאבלי.

במרוצת השנים נעשה המושג מקיאבליזם לתואר גנאי המרמז על תככים פוליטיים, אכזריות מחושבת, משחק ציני ואי-התחשבות במוסר או בחיי אדם. אולם במקרו ומקיאבליזם הוא שיטה פוליטית, שנועדה לרפא חוליים ספציפיים של החברה והמשטר האיטלקים במחצית השנייה של המאה ה-15.

את עיקרי שיטתו הפוליטית העלה גיקולו מקיאבלי על הכתב במספר כתבים, שהמפורסם בהם הוא הנסיך מסה פוליטית זו, שנכתבה בתקופה בה הייתה איטליה מחולקת לנסיכויות רבות נועדה, לפי הגדרת מקיאבלי עצמו, ללמד „מה היא נסיכות, מה הם מיניה, כיצד מגיעים לשתון, כיצד מקיימים אותו ועל שום מה מאבדים אותו.“

ניתוח המתלבים של אריק ומה שעמד מי אחוריהם אינו מאפשר להשתחרר מהרושם, שי הוא מופעה בנוראי, שאריק החזק את צעדיו הדי פוליטיים כשיצירתו של גיקולו מקיאבלי בידיו. אין ספק כי אריק שרון נחון במה שמקיאבלי מכנה „וירטו“ — תכונות כמו גבורה, זריזות, פיקחות, תבונה ואומץ, שהן התכונות החיוניות לנסיכים. במידה מסויימת מזכיר המשטר המפלגתי בישראל את מישטר הגנסיכויות באיטליה של ימי הביניים.

כיצד הגיע צבר כנה ומחוספס כמו אריק שרון להשי קפתיעולם זו? כיצד גובשה אישיות יוצאת-דופן זו, מה הם מניעיה ומה הוא רקעה? את התשובות לשאלות אלה יש לחפש חמישים שנה אחורנית.

מלצר (ע"מ) ותמיר מול וייצמן ובגין

העשיריות הראשונות של מועמדי הליכוד, לא היתה צמרת חרות מוכנה להסכים לכך. המגעים הופסקו ונראה היה כי נסתם הגולל על הליכוד.

אבל אריק לא נואש. אחרי שנהתמה כבר האמנה על הקמת הי ליכוד, שוחח אריק טלפוניית עם משה דיין. דיין רצה לדעת אם באמת ובתמים האמין אריק במהלך כל ששת השבועות כי יצליח להביא את הצדדים לליכוד ואם לא נואש אפילו פעם אחת. אריק השיב לו כי לא היה אפילו רגע אחד בו לא האמין כי תוכניתו תצא אל הפועל.

„ברגע של הפיצוץ של ענין הכסאות, הייתי משוכנע כי בגין וגח"ל יחזרו בהם“, אמר אריק. „ידעתי רק שצריך לתת להם זמן לעכל את הרעיון. ניסיתי לדבר על ליבו של בגין ולהסביר לו כי אין כאן כל בעיה של מכניעים ונכנעים. אמרתי לבגין: בענין של גבולות ארץ-ישראל אל תוותר ואל תיכנע אף פעם אפילו אם תישאר עם חבר כנסת אחד. אבל בעניין של כסאות — לא כדאי להתמקח. הציבור לא יבין את זה.“

„עקבתי אחרי שמואל תמיר וידעתי שבשבילו זה הרגע הכי מתאים לצאת החוצה ולוודא שלא יצא שום דבר מרעיון הליכוד. הרגשתי שאסור לתת לו לעשות זאת. חזרתי ואמרתי לבגין שאמרתי לו מהתחלה: חשוב להכניס את הרשימה הממלכתית לפנים ואסור להשאיר את שמואל תמיר בחוץ.“

בגין לא נכנע בקלות. הוא התפתה לרעיון שגורק לחלל, על פיו ילכו כל שותפי הליכוד המיעדים לבחירות בניפרד ואם ירצו יוכלו להקים את הליכוד אחרי הבחירות. אריק הבין שהוא מוכרח להתערב ולורו את העניינים. הוא עשה זאת בצורת האיום המפורש שהשימע כי אם לא יוקם הליכוד, יכנס מסיבת-עתונאים שבה יאשים את גח"ל בפיצוץ רעיון הליכוד.

תגובתו של בגין הייתה: „לא נכנעתי לאולטימטום של הבריתים — אז אכנע לאולטימטום של שרון.“

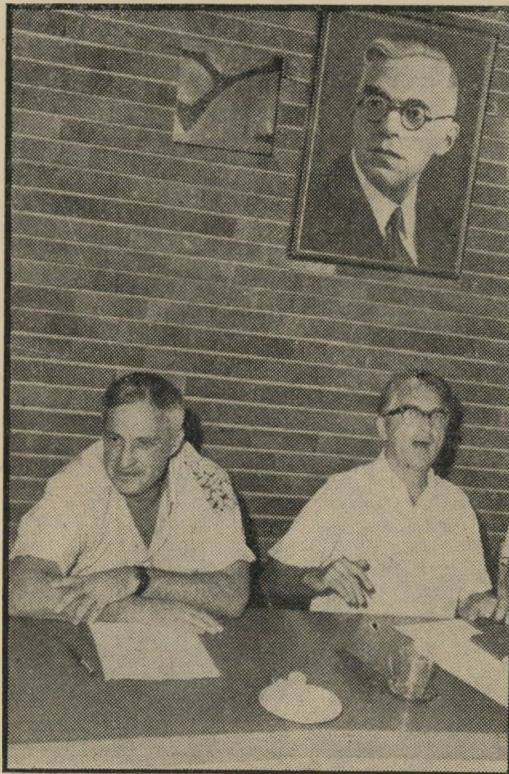
בגין היה במצב קשה מאוד. כל העתונות הייתה נגדו. האשימו אותו כי הוא אחראי לפיצוץ הליכוד. תמיר כבר החל לחשב את השכון הרגועים שלו. אריק צילצל לאריק ודחף עליו להקדים את מסיבת-העתונאים שלו. תמיר רצה שאריק ישפוך את כל השמן על המדורה שכבר הוצתה ושאמורה הייתה להאיר רק את תמיר באור יקריות וזרורף את כל השאר.

אבל לאריק לא היה ענין בחשבונות האישיים של תמיר. הוא ידע שהוא חייב לבצע את המשימה שהציב לעצמו. לשם כך היה עליו לתת לבגין שותף, וגם מוצא של כבוד: בדיוק כמו שעשה שישה שבועות קודם לכן, ושוב, חזר אריק על אותה טכניקה.

המהלך הציני

הייתי מוכרח לתת זמן לגח"ל, הסביר אריק אחרי-כך את פשר צעדיו. „היה דרוש זמן כדי שהעתונות תכתוב ותלחץ על גח"ל. היה דרוש זמן כדי שראשי-הערים של גח"ל יתארגנו ויפיעו בפני הצמרת. היה בטוח שלמוזם הכל, ידחו בגין וחבריו את הצעתו בדבר מיקום מועמדי המפלגות ברשימת הליכוד. אני המרכיב שהם כן יקבלו את זה. תמיר קיווה שבגח"ל ידחו את הצעתו. ידעתי שאני צריך לאיים כדי ללחוץ על גח"ל. אבל זה היה כבר קצת מוגזם. כי זה היה האיום השלישי במהלך המשאומות. הלכתי עד קצה גבול האפשרות, עד שלא נותרה עוד ברירה אחת.“

תמיר קיווה כי אם יתפוצץ הליכוד ואריק יגשים את איומו לכנס מסיבת עתונאים בה יאשים את גח"ל באחריות לפיצוץ, יצטרף אריק לרשימתו. אבל אריק היה נחוש בהחלטתו. הוא לא היה הולך עם תמיר, אפילו אם היה רעיון הליכוד מתפוצץ באשמת גח"ל. במצב זה, אחרי שכולם לחצו את בגין אל הקיר, הרגיש אריק שיש לאפשר לבגין שוב מוצא של כבוד. הוא נפגש עם בגין אישית והצטייר בפניו כי הגיע למסקנה שבחיים פוליטיים אי אפשר לפעול באמצעי לחץ. לכאורה אפשר היה להבין זאת כהסרת איום מצידו של אריק לכנס מסיבת-עתונאים ולנטוש את

ז'בוטינסקי ושקף אל שרון

שבציבור התקבל הרושם כאילו הוא חזר בו ללא כל תנאים.

כך הגיע הקרב על הקמת הליכוד ליום הקריטי ביותר שלו.

זה היה למחרת הסרת האיום מצידו של אריק. אלימלך רימלט, מנהיג הליברלים חזר מחו"ל, ובו ביום קיבלה הנהלת המפלגה הליברלית החלטה הפוכה מהחלטתה הקודמת. הסכימה לקבל את תנאי תמיר. ראשי הליברלים מיהרו אל מנחם בגין, יעצו לו לקבל את דעתו של אריק.

אדם אחר במקומו של אריק היה רואה בכך השגת מטרתו, הולך לנוח על זרי הדפנה. אבל אריק חש כי זה הרגע הקריטי. היו לו חשדות כי תמיר יודע על השינוי בעמדת גח"ל וכי ינסה לטרפד את המשך המגעים למרות נכונות גח"ל לקבל את תנאיו. חוש הרייה של אריק לא איכזב אותו. הוא טילפן למערכות העתונאים, גילה כי תמיר כבר מסר הצהרה לפיה אין הוא מוכן עוד ללכת לליכוד עם גח"ל וכי יסכים לדון בענין הליכוד רק אחרי הבחירות. אריק חשש כי לבגין יהיה קל ביותר לקבל הצעה זו של תמיר.

עוד לפני שהצהרתו של תמיר פרסמה, מיהר אריק אל בגין, הוציא מסיבת הנהלת חרות, ואמר לו: „אני יודע שאתה במצב קשה ביותר. אבל על מגדת לא מפוצצים את הענין. אסור לעשות זאת בשום פנים